VEŘEJNÝ DOKUMENT

Prevence a řešení šikany na táboře Tary Camp

Šikanu, ponižování, nátlak ani vylučování z kolektivu nepřehlížíme. Podnět bereme vážně a nejdříve chráníme dítě.

Na žádném dětském pobytu nelze slíbit, že nikdy nevznikne konflikt nebo nevhodné chování. Vytváříme však prostředí, ve kterém děti znají pravidla, vědí, komu říct o pomoc, a dospělí reagují včas a jednotně.

Co považujeme za šikanu

Šikana je zpravidla úmyslné ubližování, ponižování, zastrašování nebo vylučování, které se opakuje nebo hrozí jeho opakování a při kterém je mezi dětmi nerovnováha síly. Dítě má omezenou možnost se bránit nebo situaci samo zastavit. Síla může vycházet z věku, fyzické převahy, popularity, počtu dětí, přístupu k informacím nebo schopnosti ovlivnit skupinu.

- Fyzická šikana zahrnuje například bití, strkání, blokování cesty, omezování pohybu, nebezpečné výzvy, ničení nebo odebírání věcí.
- Slovní šikana zahrnuje urážky, výhrůžky, zesměšňování, ponižující přezdívky nebo sexuálně laděné poznámky.
- Vztahová šikana zahrnuje úmyslné vylučování, pomluvy, manipulaci skupiny nebo nátlak, aby se ostatní s dítětem nebavili.
- Online šikana zahrnuje ponižování, vyhrožování, vydírání, sdílení záznamů nebo vylučování prostřednictvím chatů, sociálních sítí a dalších digitálních služeb.
- Diskriminační šikana míří na původ, jazyk, náboženské vyznání, zdravotní stav, postižení, vzhled, pohlaví, identitu nebo jinou osobní charakteristiku.
- Za závažné jednání, které vyžaduje okamžitou pozornost, považujeme také sexuální obtěžování, nátlak k intimnímu jednání, vydírání, krádež, ničení věcí, nebezpečné žerty a nucení k ponižujícím úkolům. Krádež nebo ničení věcí mohou se šikanou souviset, samy o sobě však šikanu neprokazují.

Jednorázová hádka nebo konflikt mezi přibližně stejně silnými dětmi nemusí být šikanou. I tak situaci řešíme. Ochrana dítěte nečeká na přesné pojmenování události.

Jak šikaně předcházíme

- Na začátku pobytu dětem srozumitelně vysvětlíme Táborový řád, pravidla soužití, nepřijatelné chování a možnosti pomoci.
- Každé dítě má svého oddílového vedoucího a může oslovit také hlavní vedoucí tábora, zdravotníka nebo jiného dospělého z týmu, kterému důvěřuje.
- Vedoucí pravidelně sledují atmosféru ve skupině a citlivě zjišťují, jak se děti cítí.
- Dohled posilujeme při přesunech, čekání, volném čase, v ubytovacích prostorách v souladu s pravidly tábora a s respektem k soukromí dětí, v jídelně a v dalších situacích, kde může snadněji vzniknout problém.
- Reagujeme už na ponižující přezdívky, opakované škádlení, nátlak, nebezpečné výzvy a vylučování. Nečekáme na fyzické napadení.
- Pravidla respektu platí také pro humor, soutěže, rozdělování do týmů, natáčení a obsah pouštěný dětem.

Varovné signály

Jednotlivý signál nemusí dokazovat šikanu, ale je důvodem k citlivému rozhovoru a zvýšené pozornosti. Může jít například o nevysvětlitelné zranění, poškozené nebo ztracené věci, bolesti břicha či hlavy, poruchy spánku, vyhýbání se programu, výraznou změnu nálady, osamělost, strach z konkrétní osoby nebo silnou potřebu zůstávat poblíž dospělého. Dalšími signály mohou být opakované vyhledávání samoty, náhlé odmítání konkrétní aktivity nebo skupiny, změny v chování při přítomnosti určitého dítěte či neobvyklá obava z návratu do konkrétního prostředí.

Jak může dítě nebo rodič požádat o pomoc

- Dítě může oslovit kteréhokoli vedoucího, zdravotníka nebo jiného dospělého z týmu, kterému důvěřuje.
- Rodič může použít oficiální kontakt pořadatele uvedený na webu nebo v organizačních informacích.
- Týká-li se podnět Taryho, vedení tábora nebo běžného příjemce hlášení, může se dítě, rodič i člen týmu obrátit přímo na předem určenou nezávislou osobu mimo táborové vedení. Dotčená osoba neřídí posouzení ani uzavření podnětu. Kontakty a způsob dostupné pomoci sdělíme dětem i rodičům předem.
- Za oznámení učiněné v dobré víře nesmí být dítě ani člen týmu zesměšňován, trestán nebo znevýhodněn.
- Každým podnětem se zabýváme a podle jeho povahy posoudíme, jaká opatření jsou potřebná. Dítě ani rodič nemusí podnět umět přesně pojmenovat nebo prokázat.

Jak reagujeme na podnět

1. Nevhodné jednání zastavíme a zajistíme bezpečí všech dětí. Podle potřeby zapojené osoby dočasně oddělíme.
2. Zajistíme potřebnou zdravotní nebo psychickou podporu a klidnou přítomnost dospělého, aby dítě nezůstalo v situaci samo.
3. Událost bez zbytečného odkladu předáme hlavní vedoucí tábora nebo jiné určené odpovědné osobě.
4. S dětmi mluvíme odděleně. Nevedeme veřejný výslech, nehledáme viníka před skupinou a nenutíme děti ke společné konfrontaci.
5. Naslouchám bez obviňování a zaznamenáme konkrétní fakta, čas, místo, možné svědky a pokud možno přesná slova dětí. Pozorování oddělíme od domněnek.
6. Posoudíme opakování, nerovnováhu síly, závažnost, dopad na dítě, aktuální míru ohrožení a riziko pokračování.
7. Stanovíme ochranná opatření, odpovědnou osobu a způsob další kontroly situace.
8. Zákonného zástupce informujeme podle závažnosti a ověřených skutečností a chráníme soukromí ostatních dětí. Pokud by informování konkrétní osoby zvýšilo ohrožení dítěte nebo narušilo postup příslušného orgánu, postupujeme podle pravidel mimořádných situací a právních povinností.
9. Situaci sledujeme i po prvním zásahu. Řešení nekončí jedním rozhovorem nebo omluvou.

Po prvním zásahu ověříme, zda opatření vedou ke zlepšení a zda se nevhodné jednání neopakuje. Podle vývoje upravíme režim, dohled nebo další opatření. Zákonného zástupce podle závažnosti a dalšího vývoje informujeme také o podstatných následných krocích. Pokud situace významně ovlivní další pobyt dítěte, domluvíme se se zákonným zástupcem na dalším postupu; přitom respektujeme výše uvedená pravidla bezpečného informování.

Podpora ohroženého dítěte

- Dítěti řekneme, že vyhledat pomoc bylo správné a že za jednání druhého nenese vinu.
- Ptáme se, co mu pomůže cítit se bezpečně, a nabídneme konkrétního dospělého, bezpečné místo a další kontrolní rozhovor.
- Pokud měníme režim nebo složení skupiny, snažíme se, aby hlavní omezení neneslo dítě, které bylo terčem jednání.
- Dítě nenutíme k fyzické obraně, veřejnému popisu situace, přímé konfrontaci ani přijetí omluvy.
- Při výrazné psychické reakci zapojíme zdravotníka, rodiče a podle potřeby odbornou pomoc.
- Pokud je to možné, dítě nemusí svou zkušenost opakovaně popisovat různým členům týmu. Informace si tým předává jen v nezbytném rozsahu.

Práce s dítětem, které ubližovalo

Ochrana ohroženého dítěte je první krok. Současně jasně pojmenujeme nepřijatelné chování a jeho dopad. Důsledky jsou přiměřené věku a situaci, srozumitelné a směřují k zastavení jednání. Zjišťujeme také, zda dítě samo nezažívá tlak, násilí nebo jinou zátěž, která vyžaduje pomoc.

Závažné nebo opakované jednání může vést k omezení programu, oddělení od skupiny nebo předčasnému ukončení pobytu podle Táborového řádu a smluvních podmínek. Zákonný zástupce v takovém případě zajistí převzetí dítěte podle pokynů pořadatele.

Podpora svědků a skupiny

Děti, které situaci viděly, nemusí samy fyzicky zasahovat. Učíme je přivolat dospělého, podpořit ohrožené dítě a nepřeposílat ponižující obsah. Se skupinou pracujeme bez veřejného označování konkrétních dětí a bez zveřejňování citlivých podrobností. Děti zároveň vedeme k tomu, aby věděly, že oznámit ubližování dospělému není „žalování“, ale způsob, jak pomoci sobě nebo druhému dítěti.

Online šikana

- Řešíme také událost v chatu nebo na sociální síti, pokud souvisí s pobytem a ovlivňuje bezpečí dítěte na táboře.
- Potřebný obsah nebo záznam uchováme jen v nezbytném rozsahu a zabezpečeným způsobem. Nepřeposíláme jej ani nesdílíme mimo osoby, které jej potřebují k ochraně dítěte nebo řádnému řešení situace.
- Dítěti podle situace pomůžeme zablokovat kontakt, upravit soukromí nebo požádat platformu o odstranění obsahu.
- Závažné případy řešíme s rodiči a podle povahy věci také s poskytovatelem služby nebo příslušným orgánem.

Závažné situace

Okamžité řešení vyžaduje zejména vážné zranění, zbraň, vydírání, hrozba závažného násilí, sexuální nátlak nebo zneužití, nenávistně motivované násilí, podezření na trestný čin nebo podezření na ohrožující jednání dospělého. Nejdříve chráníme dítě a zajišťujeme potřebnou pomoc. Podle povahy situace přivoláme zdravotnickou záchrannou službu, kontaktujeme Policii České republiky nebo jiný příslušný orgán a informujeme odpovědnou osobu tábora. Přivolání pomoci ani oznámení příslušnému orgánu nečeká na souhlas vedení.

Co při řešení neděláme

- Neříkáme dítěti, aby si problému nevšímalo, samo se ubránilo nebo úder vrátilo.
- Nesnižujeme význam situace větami, že šlo jen o legraci nebo že si to děti vyřeší samy.
- Nevynucujeme okamžitou omluvu, podání ruky, mediaci ani návrat do stejné situace.
- Neřešíme případ před celým oddílem ani jinou skupinou dětí a nesdělujeme rodičům osobní nebo kázeňské informace o jiném dítěti.
- Neslibujeme úplnou mlčenlivost. Informace sdílíme jen v nezbytném rozsahu s osobami, které mohou zajistit pomoc.

Dokumentace a ochrana soukromí

- Záznam zachycuje ověřitelná fakta, přímá sdělení, přijatá opatření a navazující kontrolu. Domněnky se od faktů zřetelně oddělují.
- Informace se zpřístupňují jen osobám, které je potřebují k ochraně dítěte, řešení situace, splnění zákonné povinnosti nebo zajištění potřebné navazující péče.
- Záznamy se uchovávají zabezpečeně v souladu s Informacemi o zpracování osobních údajů.

Děti a studenti se mohou obrátit také na Linku bezpečí na telefonním čísle 116 111. Služba je bezplatná a anonymní.

Související dokumenty

- Táborový řád
- Kodex vedoucího tábora Tary Camp
- Mimořádné situace a komunikace s rodiči na táboře Tary Camp
- Informace o zpracování osobních údajů